

EL CAMI

**“En cap llengua
s'escriu millor
que en la materna.”**

PI I MARGALL

L'ideal i el deure

Volem destacar una de les afirmacions que més han de plaure als patriotes i que està compresa en la primera de les conclusions que han de servir per a una actuació conjunta dels valencianistes: *En tant la majoria del nostre poble no esdevinga conscient, cal situar l'ideal autònom per damunt de qualsevol atra inquietut.*

Heus ací la veu ancestral que es fa sentir de nou. El País Valencià inicia la marxa plena de dificultats, però il·luminada també per la més autèntica glòria, cap al seu recobriment. Com en tots els moviments de restauració nacional, l'instint dels valencianistes els ha fet comprendre que lo primer que cal per a fer front a les forces que treballen per la desnacionalització de la nostra terra és superar la divisió en els estols de patriotes i evitar qualsevol tipus de guerra civil entre valencianistes.

En tots els pobles que s'han trobat en el nostre cas, el fenomen d'agrupació s'ha produït. Mireu Finlàndia; en el segle XIX era políticament autònoma, tenia institucions pròpies i llibertats àmplies, però estava, malgrat tot, *desnacionalitzada*. La cultura finlandesa era sueca. Els sueco-finlandesos, malgrat ser els menys, exercien hegemonia i formaven la classe directora. El suec era la llengua oficial. (Cas este de Finlàndia ben semblant al del País Valencià. Si obtinguerem l'Estatut sense valencianitzar tot lo nostre, disposaríem d'institucions pròpies i fins de relativa llibertat política; però la nostra cultura seria castellana i l'hegemonia correspondria als elements més castellanisats.)

Finlàndia era tota ella com a poble *una rinya de galls*; les divisions entre els finesos eren enormes; sols per la pau, l'unió i l'autonomia s'ha convertit en una nació que engloba els seus tres milions d'habitants asombra al món. En 1809 s'inicia el renaixement i fins 1840 no es dividixen els finesos, i encara ho fan per raó de major o menor extremisme nacionalista.

Fenòmen semblant es produïx en Xecoeslovàquia. En 1840 pren cos el moviment polític i fins trenta anys després no es produïx la divisió en vells i joves xecs. En dit moment els dos partits tenien prou força per a dur més de quaranta diputats al Parlament.

Atres exemples podríem aduir si presentàrem amb algun detall qualsevol moviment de recobriment nacional. El mateix fenomen trovem en els moviments autònoms més pròxims a nosatres, com són els de Catalunya, Basconia i Galícia.

Es evident que el nostre valencianisme no ha cobrat encara aquella força expansiva que permetixca iniciar dos o tres tendències polítiques inevitablement hostils. El País Valencià necessita que primer fem fortes agrupacions polítiques. Vol contemplar-nos vencedors en les lluites electorals. Vol que situem la llavor d'una minoria valencianista al Parlament espanyol. Vol que tingam nuclis de concejals en les ciutats i viles de tota la Regió. Vol que influïm en les Corporacions públiques. Ahir, com aquell que diu, en coalicions amb atres partits, encara no conscients, i casi bé tímida, entraren en l'Ajuntament de València dos, tres regidors nostres. Això és ben poc; és un balbuceig. Tan sols quan la nostra força es condense, quan passen uns anys podran naixer les divisions polítiques. Hui fóra un crim crear artificialment qüestions prèvies.

Per el contrari, és un deure de tots els patriotes afirmar el seu valencianisme cent per cent, i en tant que la majoria del nostre poble no esdevinga conscient, situar aquell ideal per damunt de qualsevol atra inquietut. Barallar-se ara per atres motius; suscitar divisions sobre problemes que no hem d'aplicar hui per hui; ser uns “provincians” de la política de Madrid, no és la tasca que ens agrairà la terra nostra tan desvalencianisada.

Cal mirar alt; cal pensar en el pervindre totalitari del nostre poble; cal crear la força que demà pugui orientar-se en una doble o una triple direcció. El deure hui ens crida a fer obra conjunta al voltant de la doble constel·lació: liberalisme i república.

El tòpic de Catalunya

Simpàtica idea la de Francesc Alcayde, en les seues disquisicions de “Lògica i Política”. Jo, simple aficionat davant la mestriosa competència que ell demostra, voldria aportar, en este únic article, una espècie de complement de caràcter que diguerem popular, a base principalment d'algunes xifres i reflexions simplíssimes. Fa molts anys que vivim a Catalunya; crec conèixer-la bé, i que això m'autoritza a aportar el meu granet de sal en este assumpte. Val a dir que no ens proposem —ja ho hem insinuat— competir amb ningú, que això fóra absurd. És més; ens permetem apuntar: ¿per què Francesc Alcayde —sense perjudici per a la tasca mampra en estes mateixes pàgines— no hauria d'escriure, amb sistema, tota una obreta sobre la buscantada Catalunya i posar les coses en son lloc? És fàcil de comprendre que això no ho pot fer un català, puix que això sol ja predisposaria malament a molta gent, a uns per ignorància, a atres per incomprensió pèrfida... Sense dubte que és un mal que tots paguem, la prevenció contra certes terres ibèriques. El cas de Catalunya està demanant un aclariment fred i raonat; vos, Francesc Alcayde, podreu fer-lo; jo ho crec, i de passada enriquirieu amb una aportació de valor positiu els *Quaderns d'Orientació Valencianista*.

I anem al gra. ¿Quin serà el gran pecat de Catalunya? ¿Posseir un ànima i haver-la defensada a sang i a foc contra la tirania de Felip V —botxí d'Almansa també!— i contra la dels seus descendents, després, amb l'arma ja més en consonància amb les noves concepcions de la vida: la cultura i el treball. Haver produït homes com Pi i Margall, Almirall i Prat de la Riba, apòstols del ressorgiment dels pobles ibèrics, adormits encara sota la vil, fastuosa i cendrosa polsaguera dels Borbons. Haver estat el primer territori peninsular que donava l'exemple d'alçar-se en República, tot impossibilitant així una reacció de

solir en la lluita heroica del nostre ideal.

Qualsevol actuació que tendixca a debilitar als hòmens que actuen al valencianisme, ens semblarà *suïcida*. Per al triomf de les idees de llibertat del País Valencià ens calen prestigis autèntics, formats en un ambient d'assistència i de respecte del valencianisme, no frustrar en les lluites petites i passatgeres.

Amics valencianistes: Superem honestament les divergències que existixen, fins arribar a una visió totalitària del moviment de redempció del nostre poble; posem en les nostres actuacions separades o conjuntes el respecte necessari per a la convivència en un moment determinat; no incurrim en la tremenda vergonya del canibalisme polític, que és una de les tares que el valencianisme deu acabar a la nostra terra.

l'Alfonso, que s'havia atrevit a recordar en la pròpia ciutat comtal que ell era ni més, ni menys que el descendent de Felip V. Renunciar, al cap de tres dies i davant el suprem interès comú dels pobles ibèrics, a un estat de fet afrontat amb el seu esforç, que la retornava a la situació independent que tots sabem per la Història. Redactar un Estatut, refrendar-lo amb absoluta majoria, portar-lo, ja *esmenat*, a l'aprovació del Parlament central amb tots els requisits de la democràcia, i entornar-se'n a casa solament amb una part de moltes coses que nosatres mateixos volem del tot per a nosatres, per quant molts pobles d'Europa, més humils i sense la nostra tradició, llengua i història, en gaudixen tranquil·lament. ¿I Catalunya protesta? La seua declaració és: lo que a mi em retornaren, desitje que ho obtinguen els atres pobles de l'Ibèria; i els hi ajudaré en tot quant pugua...

¿Quin serà el gran pecat de Catalunya? Combatre Catalunya és combatre la llibertat dels pobles ibèrics i la justícia harmònica que els deu solidaritzar. ¿Qui la combat? La ignorància; la mala fe; els interessos creats i el centralisme; comuns enemics nostre també!

No fa gaire, una circumstància impensada ens portà a tindre una conversa amb un mallorquí, que viu a Barcelona. Ha estat en diversos indrets peninsulars. ¿Com ne parla? Deixem els comentaris negatius, que ens guiarien a l'estepa. Solament vos diré que li vaig sentir esta exclamació: “... Però si a Catalunya i València jo m'hi trobe com a casa meua! Ens assemblem molt, si bé ho mireu. ¿I això de que pugues parlar la teua llengua...” Vull advertir-vos que es tracta d'un jove senzill, sense una gran cultura; entén més de números que d'història.

I és així. Contra lo que molts creuen, mallorquins i valencians som mirats a Catalunya amb espontània simpatia. Immediatament ens seguixen en este ordre de coses els bascos i els gallecs. ¿Per què? Perquè el català veu en mallorquins i valencians, com en rossellonesos i atres pobles del migdia de l'Estat francès, els components d'una gran comunitat lingüística i cultural, combatuda i desfeta pels absolutismes d'ençà i d'enllà del Pirineu. En bascos i gallecs veu la comprensió d'esta causa justa que també ens ateny. I el dia que tots els pobles ibèrics vullgen tindre una tal comprensió, ells mateixos es cuidaran de destruir les falses imputacions fetes a Catalunya. ¿A Catalunya? Preparem-nos a rebre-les nosatres en tant eixa comprensió general no siga un fet. Però no defallim per això; ¡jamai!

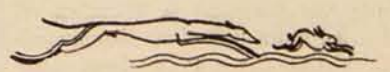
“Ens tenen per materialistes...; No ens coneixen bé!; Si una emoció ens fa riure o plorar com un xiquet! Este temperament ens fa acollir amb simpatia les idees humanitaristes fins a un grau d'exaltament, més o manco

equivocat a voltes —recordeu el cas Ferrer i Guàrdia— i més o manco altruista, com en el cas de Salvador Seguí i F. Llairet. Per això ara que tant es parla de treballar pel pacifisme efectiu, jo vos dic que és una inconseqüència no treballar per la justícia, fonament de la pau verdadera. ¿Sabeu què pot vindre demà? ¿Què no farien ara les mares i els pares si venen que el seu fill va a ser atravesat per una bala? Doncs bé, si les “regions” no tenim certa jurisdicció si no pesem en les decisions del Govern del centre —que demà no podem jurar qui serà —ens exposem a vore's enrolats en un conflicte bèlic per una decisió centrista, equivocada al millor dels casos. Jo arribe a esta conclusió... i recorde que els catalans venim obligats des del 1770 a servir incondicionalment —com vosatres mateixos!— en l'Exèrcit. Els temps evolucionen... Tothom es declara pacifista. Es assumepte de vida o mort. ¿No val la pena de poder intervenir en el control de tan transcendents afers?” Heus ací un raonament que fa meditar; heus ací un raonament típicament català. ¿Es denigrant, és inhumà? Jo crec tot lo contrari...

Biblioteca de Catalunya, Institut de Estudis Catalans... Llibres, revistes, serietat, estudi... esforç per a superar-se. Bo i la cèlebre protecció que suposen molts, estes institucions no estan en un local millor encara i més espaiós, per falta de diners. Cal dir que en la Biblioteca trobareu des del castellà i l'aragonès, al valencià, l'extremeny, etc. Tothom troba ací aliment per a l'esperit. ¿On és, doncs, l'exclusivisme? En este cas l'exclusivisme està en què quan volem pagar-nos el sosteniment d'una càtedra d'Ontologia, se'ns denegue arbitràriament, i en què a esta magnífica Biblioteca, ahir de la Diputació i hui de la Generalitat, no dispose d'una més forta consignació, malgrat el desig nobilíssim dels directius que han vist fins ara emigrar el diner a l'insaciable pou central. I això és, senzillament, revoltant, car constitueix un atac a una cultura germana nostra més que cap atra, per no dir a la nostra mateixa. I no sentim l'atac gràcies als tòpics centralistes que ens ho fan mirar amb odi, mentre ens tornen en gossets inocus d'una cultura que comença per ser la causa principal de la desarticulació de la nostra. ¿Es que en nom d'una cultura hem de permetre la mort d'un atra que és afi a la nostra i en una variant de la nostra llengua gloriosa? Jo crec que atacar o deixar morir per inanició, diguem-ho així, una cultura andalusa, no ho voria amb bons ulls la castellana, ja que, fet i fet, és atacar-la a ella mateixa. ¿On arribaria la nostra inconseqüència si, en lloc d'estimar com a nostres una cultura balear, catalana, llenguadociana... ens entremetrem a socavar els seus fonaments? Això seria un suïcidi!

J. S.

Març 1933.

Per a hui, dissabte, uns quants amics del senyor Joaquim Reig han organitzat un acte d'adhesió al nostre volgut company.

EL CAMI, que ha procedit sempre amb un criteri d'exaltació purament ideològica i valencianista, allunyat de tota mena de personalismes, accepta eixe homenatge al nostre amic Reig perquè considera una reacció justa i àdhuc necessària, davant dels atacs que adés se li han dirigit.

Al nostre amic Reig li escau un lloc de direcció al moviment valencianista. Primer que res per el seu innegable patriotisme i entusiasme. Després, per les seues extraordinàries dotes i condicions, per la seua formació i per el seu dinamisme. Els que el coneixen d'antíc saben que no escrivim cap ditiramb i que la millor constatació de

les nostres afirmacions és la seua actuació al Municipi, a la Ponència de partits per l'Estatut i a la propaganda valencianista d'estos darrers anys.

La única imputació que es pot fer a l'amic Reig és la d'haver propugnat la unió dels valencianistes, la d'haver treballat per a aconseguir esta finalitat. En açò l'hem esperonat i l'acompanyem tots els que escrivim a EL CAMI, car això no era treballar en benefici propi, sinó en benefici del valencianisme al qual tots servim. Encara sembla que hi ha gent que ignora lo que representa militar en els partits valencianistes, enlairar a tothora els seus postulats. Convé que es recorde que és una tasca de sacrifici, que exigeix la renúncia a qualsevol ambició de tipus personal, fàcil de satisfer als partits generals, però impossible d'as-

26. Es celebra a Enquera un mitin estatutista, en el qual intervenen l'alcalde d'aquella població Vicent Llacher; el senyor Salvador Roda Soriano de "Lo Rat-Penat"; el senyor Remigi Oltra de l'Atencu Mercantil; el senyor Joan Chabret, alcalde de Molvedre; el senyor Francesc Calatayud, concejal de València; el senyor Juli Just, diputat a Corts; i el senyor Joan Calot, president de la Diputació.

28. El Govern acorda que el dia 23 d'abril es celebren les eleccions municipals per a cobrir les vacants pel cese dels concejals proclamats per l'article 29.

29. Es refusa una proposició de les minories per a que durant el període electoral es suspenguera l'aplicació

de la Llei de Defensa de la República.

Mor a Barcelona l'actor i francisco Morano.

30. S'aprova la Llei de Responsabilitats del President de la República.

23. El canceller Hitler llig al Reichstag la declaració ministerial, i després d'aprovar-se per 441 vots contra 94, la llei de plens poders, les sessions són ajornades "sine die".

Mac Donald exposa a la Cambra dels Comuns el resultat de les seues entrevistes a Roma i a París.

27. La Conferència del Desarmament, després d'adoptar el plà anglès com a base de discussió, ajorna fins a les Pasques les reunions.

El Japó ha notificat a la S. de N. la seua separació, per discrepàncies respecte al manteniment de la pau.

Pàtria

El centenari de la renaixença catalana

PÀTRIA.—Si, la Pàtria tota joiosa i alegre en estos moments plens de fe en el seu poderiu cultural, els braços en l'aire, llençant als quatre punts la bona nova.

Totes les terres germanes, Provença, Catalunya, Mallorca i València, mostrant al món el seu reviu a força d'una voluntat de ferro i d'una constància heroica i exemplar.

Quant s'ha sofert per arribar a açò! Enrecordeu-s'en, la nostra llengua perd el seu caràcter oficial: al Roselló, en 1700; a València, en 1707; a Mallorca, en 1715, i a Catalunya, en 1716.

I contra decrets vergonyosos, i contra despotismes, persecusions i contra el temps, després de més de dos segles d'ignominiós martiri, com si fóra un somni, anem a celebrar el nostre Renaixement...

CATALUNYA.—Comença el Renaixement literari cap a 1800, aci i enllà van apareguint produccions literàries amb la llengua de la terra.

En 1833, Bonaventura Carles Aribau publica la seua *Oda a la Pàtria*, dona el primer testimoni i marca una dreuera cap al ús de la llengua catalana. Ve després Joaquim Rubió i Ors (*Lo Goyter del Llobregat*, 1839) que d'una manera ferma usa la seua llengua constant i definitiva. Aguiló i Milà i Fontanals vivifiquen el català literari amb la sava popular. En 1859 es restaura els Jocs Florals com un refugi a la llengua, amb un entusiasme barejat d'un poc de tristesa.

La poesia i el teatre seguix la seua evolució, i ens trobem amb Federic Soler (Serafi Pitarra), Vidal i Valenciano, i per últim Verdguer, que més que ningú fa passar el català a llengua literària.

PROVENÇA.—En 1835 Jaume Jasmin publica el seu primer recull de versos, *Papillotes*, plens de sabor local. Es una de les primeres produccions de la Renaixença a Provença.

Josep Roumanille en 1852 es posa al cap del moviment literari per tal de rehabilitar l'ortografia i depurar la llengua escrita, però no cualla, i per fi en 21 de maig de 1854 es reuneixen en Font Segunho —prop d'Avinyó— set patriotes: Josep Roumanille, Federic Mistral, Teodor Aubanel, Alfons Tabau, Aurel Mathieu, Joan Brunet i Pau Giera, desintint constituir una agrupació —Lo Set Felibre de la Lei— per restaurar la llengua, donar-li una ortografia fixa, codificar la gramàtica, reconstruir el vocabulari i fer-la servir, no sols per al conreu de la poesia, sinó també per a la instrucció del poble.

L'apòstol d'este moviment és Mistral. La publicació de *Mireio* (1859) i la de *Calendau* (1867) li donen ja categoria a la llengua, i un estol d'escriptors hi ha escampats hui per Provença que conreen la literatura en totes les seues diversitats d'expressió.

MALLORCA.—Prop d'un segle

els periòdics *La Palma* i *La Nostra Terra* marquen la Renaixença literària d'esta terra germana, però la manca de públic fa que no siga més abundant.

J. M. Quadrado és el primer renaixentista mallorquí. Aguiló és l'ànima dels Jocs Florals, Alcover, Alomar són les fites que van marcant el camí seguit pel desvetllament d'un poble ple de llum i de poesia.

PAIS VALENCIA.—¿Què direm de la nostra terra que no es sàpia? Tomàs Villalonga és el precursor de la Renaixença. Teodor Llorente (1857), el patriarca, els versos del qual tothom coneix. Constantí Lombard funda la revista *Lo Rat-Penat* (1865) i escriu *Los fills de la morta viva* (1878). Vicent W. Querol, Victor Iranzo i Simon, etc.

En el teatre, Bernad i Baldo, Palanca i Roca, Liern, Escalante.

Surten periòdics de curta durada: *El Mole*, *El Tabalet*, *La Donsaina*.

Això és la nostra Renaixença (1800), la eclòsió de la qual culmina en 1933 amb l'unificació ortogràfica valenciana, la més gran obra que s'ha fet durant molts anys, gràcies a la bona voluntat de tots.

CRIDA.—Valencians: Per celebrar este aniversari, per demostrar al món que la nostra cultura no ha mort, Catalunya vol festejar la commemoració del centenari de la seua Renaixença. (*Oda a la Pàtria*, d'Aribau, 1833-1933).

Junt amb ella anirà Balears, el Roselló i totes les terres occitanes, com Provença, Languedoc, etc. VALENCIA, PUIG, NO DEU FALTAR.

El dia 8 hi ha que encendre fogueres per totes les muntanyes del País Valencià, fent la *crida del foc*.

Representacions oficials de les nostres Societats deuen fer acte de presència a les festes que es facen.

La nostra Senyera junt amb les seues germanes, deu onejar en Ripoll (on s'establirà el Campament de Joventuts, organitzat per la Germanor de Guies i de Minyons de Muntanya), bressol de la nacionalitat catalana, i desfilar en homenatge per davant de la tomba del Comte Guifré I.

¡PATRIOTES VALENCIANS, LA CRIDA ES FETA!

E. S. G.

Esbós de programa de les festes occitanes organitzades amb motiu de la celebració del primer centenari de la Renaixença catalana ("Oda a la Pàtria", de Bonaventura Carles Aribau).

Dissabte dia 8. Nit. *Crida del foc*: Grups de joves encendran fogueres a més d'un centenar de les més albiradores muntanyes de Catalunya, cridant el poble a celebrar el Centenari de la Renaixença Catalana.

Dissabte dia 15. Matí. *Barcelona*. Arribada dels expedicionaris occitanos que vinguen a assistir a les festes. Les

entitats provençals i languedocianes venen a oferir un Llibre d'Or al president Macià.

Trasllat de la bandera antiga de la ciutat de Marsella i recepció a l'Ajuntament.

Vetlla. Caramelles i sardanes a la plaça de la República.

Ripoll. Comença el Campament de Joventuts a Ripoll, organitzat per les Germanors de Guies Excursionistes i Minyons de Muntanya.

Dumenge dia 16. Matí. *Barcelona*. Lliurament del Llibre d'Or dels occitans al president Macià.

Recepció dels expedicionaris a la Generalitat.

Tarda. Partit de futbol o rugby organitzat pel Futbol Club Barcelona, i una selecció meridional.

Vetlla. Il·luminació de les fonts de Montjuich, a honor dels expedicionaris.

Matí. Ripoll. A les onze, desfilada de les entitats occitanes, amb llurs banderes davant el sarcòfag del Comte Guifré I.

A les dotze, miting patriòtic a la Plaça.

Tarda, concert pels Orfeons.

Dances populars (Dança de Campdevànol i Sant Joan de les Abadeses).

Dilluns dia 17. Matí. *Barcelona*. Visita al monument a Mistral, a Montjuich. Excursions en autocar a diversos indrets pintorescos i històrics de Catalunya.

Matí. Ripoll. Demostracions gímnastiques al campament.

Tarda. Alçar el campament i retorn a Barcelona.

Dimarts dia 18. Matí. *Barcelona*. Visita i recepció al Parlament de Catalunya.

Tarda. Un acte i conferència al Casal del Metge.

Vetlla. Representació al Romea de teatre català i languedocià.

Dimecres dia 19. Tarda. Solenne sessió commemorativa de la Renaixença Catalana a la Universitat de Barcelona.

Vetlla. Concert a l'Orfeó Català.

Dijous dia 20 i divendres dia 21. Matí i tarda. Visites a institucions culturals i industrials de Catalunya.

Dissabte dia 22. Festa del Llibre.

Dumenge dia 23. Manifestació d'homenatge al monument d'Aribau, organitzada per la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, amb assistència de representacions de totes les terres occitanes.

Lliurament d'una bandera del Languedoc als estudiants del Novel Languedoc (Associació d'Estudiants federalistes de la Universitat de Montpeller), ofrena de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya.

Diada de Sant Jordi, patró de Catalunya.

Festa de l'Excursionisme.

Comiat dels transpirenecs.

Tintoreria Soto

Nom i marca registrats

Grans tallers per a la neteja en sec i el tenyit de robes usades

SUCURSALS:

En València i Castelló

DESPATX CENTRAL:

Avinguda del Port, 49

TALLERS:

Institut Candela J. S.

(Junt a l'Avinguda del Port)

El Sant Jordi d'Alcoi

Fa uns quants anys, pot ser ja nou o deu, que no he deixat passar mai el mes d'abril sense publicar lo que entre els periodistes alcoians diem "l'article de festes". De vegades a la premsa madrilenya, de vegades a València o Alacant, i lo més corrent en els diaris o setmanaris que en la ciutat del Serpis viuen o han viscut, hem procurat contribuir com qualsevol fill d'Alcoi a l'esplendor i celebració de les nostres típiques festes de moros i cristians. Enguany serà EL CAMI la tribuna des de la qual —i en penyora de germanor— tributaré al meu poble el signe d'amor i devoció filial.

La totalitat del poble d'Alcoi venera a Sant Jordi. Es un afecte tan íntim el que sentim els alcoians per la històrica i noble figura del militar de Capadócia, que inclús en la massa obrera —amb un nucli de més de dotze mil afiliats a la C. N. T.— es sent aquell fervor tan cordialment llunà i fins quelcom supra-religiós que aclama a Sant Jordi per damunt de tot ateisme o anticlericalisme més o manco exaltat. La figura de l'heroi romà està esculpida en les fibres del cor de tot bon alcoià. Però com el poble és republicà, i per lo tant anticlerical, vol les festes al Sant i per al Sant, sense cap participació del clero, mentre que la minoria catòlica vol que se celebren com en els vells temps del fanatisme i incultura. O açò o no fer les festes. I ja fa dos anys que l'Ajuntament republicà i la classe obrera, amb un petit nucli comprensiu i patriota de la classe mitja, celebren les festes de Sant Jordi amb la negativa dels recursos dels que més diuen amar-lo, que en el dia jubílls del 23 d'abril tanquen les portes i balcons de llurs cases i se'n van de pinyata als pobles o masos dels alentorns.

Cada ú sap com l'aconsella la seua consciència. La meua aplaudix l'actitud diàfana i gallarda dels fills pobres d'Alcoi. La classe obrera ha conservat sempre les essències més pures i genuïnes d'un poble. En esta ocasió ja es veu. Si es conserva la més noble espiritualitat del poble d'Alcoi, no serà per la actitud de la burgesa "intelectualitat"; serà per el gran cor dels republicans i socialistes, de la classe proletària, que és la que ha fet sempre en la Història les grans coses que han servit per honorar als atres...

Com el lector pot supondre, la meua devoció per Sant Jordi és més per la vida seua en la terra, per el seu grans sacrifici en Roma, convertint-se al Cristianisme en el temps de la més greu persecució, per la seua mort dolorosa i infamant —per a un milite de la aristocràcia romana com ell era—, ofrenada en penyora d'amor als ideals de fraternitat humana que predicaven els "incendiàries", els "criminals", els purs i abnegats deixebles de Jesucrist. La tradició de l'aparició del Sant sobre els murs d'Alcoi per a combatre a la moresma jo la venere i la respecte molt, però no la puc acceptar. Es per a mi una secular ingenuïtat dels nostres avantpassats, però res més. Jo este ben segur que Sant Jordi no va matar ningun moro en les supostes aparicions sobrenaturals. Ningun militar ni guerrer pot ser sant, per la seua professió, que és precisament la més anticristiana. Sant Jordi ho va ser a pesar d'això, perquè va preferir morir a matar. Perquè l'ideal

va vèncer en ell a la materialitat i disciplina.

Des de molt xic em va fer la meua sarta mare voler a Sant Jordi, estimar al meu sant Patró plastificat en sa bella imatge equestre, però recorde que en la jubilsa visió de l'ideal cavaller hi havia un detall que m'empenedia molt: i era els dos pobres moros malferits que jauen als peus del cavall blanc, amb expressiva cara d'angúnia que clama misericòrdia al guerrer que tenen damunt. Jo no sé fins a quin punt la meua infantil sensibilitat va arribar a voler i no voler a Sant Jordi; lo que sí recorde és que més que al de l'església titular i al de la parròquia de Santa Maria, i a l'esculpit per Ridaura, i als pintats per Laporta i Cabrera, jo estimava al del quadro que tinc en casa, que és de la tradició anglesa i catalana, en que el celestial genet allangeja al drac foguerós de la maldat.

Més tard, quan els estudis d'història i genealogia alcoiana m'han demostrat que els dos terços de l'actual població alcoiana som nets dels alarbs, dels quals són la gran majoria dels al·latis alcoians històrics (Albors, Aracil, Raduan, Llopis, Aznar, Barrachina, Espí, Gómez, Valor, Gisbert, Alzamora i molts més), vaig pensar que si de veres va apaixar Sant Jordi per a matar moros, molts se l'h'n degueren escapar als ulls. Però, no devia mereixer-li al Sant tant d'odi la "vil e infame sangre mahometana", "los pèrfidos agarenos", tan apostrofa en els articles de festes dels setmanaris locals i diaris "anti-musulmans".

Alcoi té un Centre Valencianista. Jo espere que els valencianistes de la meua ciutat nativa sàpien desenvolupar la idea magnífica de la llibertat del País en l'ambient democràtic que ens oferix la República. Perquè a Alcoi, com a València tota, lo que més ens manca per a la grandesa i prosperitat del valencianisme és un partit d'esquerra valenciana. De no haver mort En Vicent Blasco Ibàñez, el nostre ideal autònom seria hui ja realitat. Recorde jo que fa molts anys que en el saló secretaria de la Casa del Poble —el vell reducte dels purs republicans— presidix el retrat del gran valencià; el que hui, a no dubtar-ho, estaria al front de la Generalitat de la nostra terra. Així es retrassa la vida d'un poble.

La Vanguardia va dir que el pitjor enemic de Catalunya era el lerrouxisme. Però allí ja l'han desbancat. Nosaltres el tenim encara en el mateix cor de València, envenenant-nos la sang de les venes. Els dirigents de la heretat d'En Vicent, que el destí empenyava a dirigir l'Esquerra Valenciana, varen cometre tan gran error que ja difícilment és reparable. ¿Què resta a fer? Crear un gran partit republicà regional. Si els valencianistes d'Alcoi tenen esta orientació, progressaran i faran un gran bé a la ciutat i a la regió. Si següen cultivant l'equivoc de l'apoliticisme, aniran al fracàs. La "província" d'Alacant és netament esquerrana i anti-lerrouxista. Els conservadors ja tenen la Dreta Regional. Sols ens manca, doncs, un partit regional netament republicà. L'Ajuntament d'Alcoi té ja un bon experiment de lo que val tindre a Alacant un governador gallec.

JORDI VALOR
Monestir d'Obarra (Huesca).

Fàbrica de conserves alimentícies, embutits i saludures de producte del porc de Francesc Taberner
ALMACENISTA DE COLONIALS

Especialitat en Cansalada «Canala» gros, mitjà i primet. Quadros de cansalada magra. Papades. Pernils estils «Andorrà» sense pell ni cansalada. Pernils estils «Trévèlez» i «Aragó». Espal·letes. Manteca pura de porc.

LA PASIEGA

Esmerada fabricació d'articles fins com «Mortadela», «Picadet de pernils», «Focigrans», Frito clàssic valencià, Llongueses a l'escalata, «Chicharro Madrid», etc. Pernils en llandes estils «York», Pernils «Bayona».

Avinguda del Port, 169

VALENCIA

Vocabulari Ortogràfic Valencià, per Carles Salvador. Precedit d'una Declaració i Normes Ortogràfiques. "L'Estel". Preu, 2 pessetes.

Els valencianistes hem tingut de sofrir assovint escomeses iròniques dels que, coneguent el nostre individualisme ortogràfic, demanaven com havien d'escriure la nostra llengua. Bé sabien ells que la contestació havia de ser diferent segons qui la tenia de donar, però l'objecte era buscar la contradicció, posar de relleu una trista veritat i sobre ella bastir el seu anatem. Quanta gent ens ha dit que ja aprendria a escriure quan nosatres, els valencianistes, ens posàrem d'acord! Si creguerem en la sinceritat del seu propòsit, ara seria l'ocasió de recordar-los la promesa, car els valencianistes, no els individus sols, sinó les Corporacions culturals i els conreadors de més prestigi del nostre idioma, han arribat a un acord.

Fea realment falta que deixaren tots les seues opinions personals i les seues preferències per a establir un sistema únic. Ja sabem que per a alguns, per als que han treballat en una orientació determinada i s'han distingit fins assolir una personalitat en esta mena d'estudis, ha estat un sacrifici que però hi ha que agrair doblement. Però per a la majoria, per als que discutixen sense un fonament científic, amb un criteri d'aficionats, ¿què més els dona tal o qual gràfia, esta o l'altra solució? Hi ha que tindre present que l'ortografia és una cosa convencional i per consegüent res justificaria que l'intent lloable de la unificació haguera fracassat davant d'escripols puerils.

El primer intent quedà registrat en les darreres pàgines de *Taula*, sense que aleshores s'observaren dificultats serioses. Clar és que no es pogué portar endavant, precisament per la desaparició de l'esmentada revista. Però en esta nova etapa del valencianisme, quan la llengua valenciana venç la resistència de les corporacions públiques, les quals adopten la cooficialitat, i el poble la torna a escoltar viva en les assemblees i el seu destí apar més prometedor que mai, hauria estat un suïcidi estúpid entestar-nos uns i altres a mantindre punts de vista diferents.

Calia, per el contrari, aprofitar la casi unitat existent entre els nuclis literaris o cultes més selectes, per a bastir un sistema taxatiu, amb tota la autoritat necessària, que pogueren seguir, a més de les Corporacions públiques, aquelles atres publicacions populars que sense perdre el seu caràcter aspiren a escriure en un llenguatge net i correcte.

La Declaració que prologa el Vocabulari és el testimoni més irrefutable de que això ha estat conseguit d'una manera plena i satisfactòria. Com no és cap secret, les Bases ortogràfiques constitueixen una ponència de la Societat Castellonenca de Cultura, en l'acceptació de la qual intervingueren representants del Centre de Cultura Valenciana i elements d'EL CAMI. Conseguit este acord inicial, es sumaren a ell totes les atres entitats i personalitats que signen l'esmentada Declaració, tot i mantindre els seus punts de vista científics, penyora viva de nous

progressos, com molt bé es fa constatar a aquella.

Si EL CAMI no hguera lloat de manera justa el patriotisme d'alguns firmants, caldria referir-se a ell, car entenem que no sols ha possibilitat la unificació, sinó que a més l'ha revestida d'un caràcter de totalitat que les fa inexpugnables i verament eficaces.

Les Bases ortogràfiques unificadores constitueixen tot un sistema del qual és una aplicació pràctica el Vocabulari que ha confeccionat el nostre company Carles Salvador. Si les Bases tenen el valor que hem remarcat adés, confessem que la seua publicació sense el Vocabulari no resol-dria cap problema. El gran públic es trobaria amb un sistema de difícil aplicació, car a l'hora d'escriure no li seria possible retindre a la memòria totes les regles. El Vocabulari és, doncs, el complement indispensable d'aquelles, lo que les farà prevaler i esdevindre útils.

Cap atre escriptor esta millor preparat que Carles Salvador per a esta obra. De fa temps que l'amic Salvador ha anat acumulant paperetes amb destí a un Diccionari que aviat, segons les nostres notícies, vorà la llum. La tasca admirable que s'ha imposat des de la publicació d'EL CAMI amb les seues notes gramaticals i ara amb el *Curset d'Ortografia* per correspondència, l'han acabat d'orientar i decidir. Carles Salvador, treballador infatigable, és l'únic que podia fer ràpidament este Vocabulari ortogràfic, en el qual, diga'm-ho de passada, hi ha algunes errades que hauran de ser esmenades en successives edicions. I ha complert la seua missió de manera que sols e-logis hem d'adreçar-li en esta recensió del Vocabulari.

El públic ha correspost amb interès a la publicació del Vocabulari. Per nosatres la seua aparició és un ver-dader aconeteiximent dins del valencianisme, des del moment que liquida un dels pitjors mals que sempre hem denunciat en el nostre moviment. Ara cal que tots els que han signat les Bases les posen en pràctica. I que entre tots procurem dignificar la llengua valenciana, ferment de la nostra espiritualitat.

Pàgines escollides de Ramon Lull. (Selecció i anotació de R. d'Alós-Moner. Col·lecció Popular Barcino, núm. 88.)

Enguany escau el centenari de la naixença de Ramon Lull, el català de més gran intel·ligència, que en ple segle XIII produïx un nombre d'obres considerable, de tota mena.

Cantitat i qualitat hi ha en la producció lulliana. Veja's sinó el *Llibre de contemplació*, el *Blanquerna*, el *Fèlix*, el *Llibre del Gentil*, el *Llibre de*

La Internacional

Preservatius de les millors marques i preus Seguritat completa
Gomes higièniques FLECHA
Carrer d'Embany, 6. (Junt a Maldonado)

Calladors a oïls pesats Pastadores, cilindres etc.

IMAD
Batadores per a arròs i blat
:- Molins per a arròs :-
- Peladores de cacau -
Teléfono 12.705
Camí de Barcelona, 20 València

L'Ordre de Cavalleria, l'Arbre de la Ciència i molts atres que per si sols ja constitueixen una literatura, perquè no sols són obres literàries, sinó filosòfiques, teològiques, poètiques, didàctiques, etc.

L'Editorial Barcino ha proporcionat amb este volum un mitjà per conèixer la fresca literatura lulliana; hi ha els fragments més literaris de totes les seues obres, representant els aspectes més característics del pensament dels filòsof mallorquí.

En set grans classificacions està dividida l'obra: Novellística i narrativa, que conté fragments de les novel·les *Blanquerna* i el *Llibre de l'Ordre de Cavalleria*. Ascètica i mística, on hi ha trossos del *Llibre de contemplació*, *Llibre d'Amic i Amat* i *Llibre de Santa Maria*. Apologetica, on està un bell retall del *Llibre del Gentil i dels tres savis*. Filosofia i Teologia, amb reculls del *Llibre de demostracions* i *Llibre de l'Es de Déu*. Ciència, que té fragments del *Llibre de meravelles* i d'*Arbre de Ciència*. Didàctica i Moral conté trossos de *Doctrina pueril*, *Llibre de meravelles o Fèlix* i *Llibre de mil proverbis*. Poesia, on hi ha poesies curtes, fragments de *A vos, Dona Verge Santa Maria, Cant de Ramon, Desconhort, Medicina del pecat* i *Lo Concil*.

R. d'Alós Moner ha fet una selecció mestra, donant lo millor de Lull, de més fàcil comprensió, i els pasatges més llegívols, posant unes notes aclaratòries al principi de cada recull que orienten i situen al lector. A més, cada pàgina porta un glossari que dona l'equivalència moderna dels mots antics.

Com un plat de fruita madura, és este llibre que l'Editorial Barcino ha llançat al mercat.

E. SOLER GODES

En commemoració del primer aniversari d'EL CAMI

Complint el propòsit que ja havíem anunciat, el dia 9 d'abril es celebrarà un sopar en commemoració del primer aniversari d'EL CAMI. Serà un acte íntim, al que podran assistir, a més dels redactors i col·laboradors del periòdic, tots aquells que simpatitzen amb la seua orientació.

En el número proper senyalarem el lloc, l'hora i el preu. Aquells que desitgen assistir, poden notificar-ho ja per endavant.

Tenim especial interès en invitar a este sopar als nostres col·laboradors, a l'objecte d'establir un contacte personal amb tots ells i realisar en dit acte un canvi general d'impressions.

La Senyera

Colón, 42.-Castelló

Especialitat en articles de peixca per als aficionats - Canyes del país i estrangeres
Tota mena d'articles per a tota mena de peixca

RESTAURANT DELS JARDINS DEL REAL

Servici permanent des de les 8 del matí

TELEFON 10.047

Mitin estatutista a Enguera

El dumenge passat es celebrà un mitin estatutista a Enguera. L'animació fon extraordinària, per lo qual, després de començar al teatre, es tingué de continuar al carrer, a l'objecte de que no estiguera tan limitada l'assistència.

L'alcalde, senyor Vicent Llàcer, es limità a saludar a les representacions i oradors.

En representació de "Lo Rat-Penat" feu ús de la paraula el senyor Salvador Roda Soriano, qui començà parlant en valencià i després digué que acceptava amb gust el castellà.

El senyor Roda, després d'afirmar que l'esperit autonomista de València iguala al d'atres regions, definí l'Estatut com a pedra fonamental de riquesa i prosperitat; senyala la carència d'ideals polítics en esta campanya, i enumera els obstacles que s'hauran de vencer per a la consecució de l'autonomia.

Recorda alguns fragments de la nostra història, i acaba dient que anem a fer de la València esclava una València lliure.

El senyor Remigi Oltra parla com a secretari de l'Ateneu Mercantil, entitat a la qual es deu l'Exposició de 1909, i diu que l'Estatut acceleraria el progrés de València, Castelló i Alacant. Diu també que per mig de l'Estatut el nostre esforç contributiu redundaria en benefici propi. Es referix a les causes que motiven l'actual crisi de la nostra exportació i afegix que els valencians som els que menys favor assolixen de l'Estat.

Lloa les virtuts de l'Estatut i excita a tots a que s'unixquen en esta obra.

El senyor Joan Chabret, alcalde de Molvedre, després d'una cordial salutació, recorda alguns fets històrics relatius a Enguera: el seu origen castellà, degut a la conquesta per Alfonso El Savi; la incorporació a València

per identitat de sentiments i el terratrèmol que la destruí en 1748.

Parla de que en la campanya empresa actuen hòmens de distintes ideologies, i que els que no acodixen s'aparten de l'esperit que fortaleix la llibertat valenciana.

Seguix dient que València té una personalitat forta i definida per a conseguir el reconeixement de la seua llibertat, i cita alguns noms que proven la grandesa de la nostra cultura. El Tribunal de les Aigües és un exemple gloriós de la nostra justícia i els noms de valencians il·lustres omplim amb esplendor l'època contemporània d'Espanya.

Nega que els pobles de parla castellana tinguen algun problema amb l'Estatut, perquè lo mateix es pot expressar l'afecte a València en una llengua que en l'altra. Tampoc creu en el separatisme, perquè als valencians lo que els repugna no és la unitat, sinó l'uniformisme.

Demana a tots que lluitem per lo que tant ansiem: l'Estatut valencià.

El senyor Francesc Calatayud, concejal de València, parla de la coincidència en estos actes d'hòmens de distintes procedències.

A causa de la pluja es veu precisat a constrenyir el seu discurs a estes afirmacions: que quan parla de València, denuncia la representació que encarnen també Castelló i Alacant, i que amb l'esforç de tots es conseguirà l'Estatut.

El senyor Just es veu precisat per aquella causa a dir tan sols quatre paraules, afirmant que l'Estatut exigix que posem tots la nostra voluntat, i el senyor Calot, també apremiat per la pluja, dona visques a València i a l'Estatut.

Tots els oradors foren molt aplaudits.

Curs d'Ortografia

LLIÇÓ V

La terminació del adjectius.

En el nostre parlar hi ha adjectius terminats en *a* (*idiota, agrícola, hipòcrita*) que són aplicats als substantius masculins i als femenins indistintament (*home idiota; dona idiota*). I adjectius terminats en *e* (*insigne, fúnebre, jove*) que són aplicats també als substantius masculins i als femenins indistintament (*home insigne, dona insigne*). Són els adjectius d'una sola terminació.

Hi ha adjectius terminats en *e* que en aplicar-los a un substantiu femení canvien la *e* en *a* (*raïm agre, poma agre; carrer ample, plaça ampla*).

També hi ha adjectius que terminen en consonant (*dolç, net, roig*), però en aplicar-los a un substantiu femení canvien la terminació (*fruit dolç, taronja dolça; home net, dona neta; pèl roig, vela roja*).

Hi ha, doncs, adjectius d'una i de dues terminacions.

1. Són adjectius d'una terminació quasi bé tots els que terminen en *e* neutra (*amable, bilingüe, cèlebre*). N'hi ha que terminen en *a* i també d'una sola terminació (*agrícola, belga, indígena*).

2. Són de dues terminacions els acabats en *te* (*exacte, exacta*). Els acabats en *ple* (*apte, apta*). Els acabats en *gne* (*digne, digna*), llevat *insigne*.

També de dues terminacions, entre atres, els següents adjectius: *agre, atre, ample, aspre, còmode, culte, destre...*, els femenins dels quals fan: *agra, atra, ampla, aspra, còmoda, culta...*

Exercicis:

Aplicar els adjectius següents a un nom masculí i a un de femení: *acomodable, pobre, exsangüe, alegre, apte, negre, rèprobe, benigne, sinistre, il·lustre, excusable, agre, digne, atre, indemne, noble, simple, vostre,*

agrícola, feble, triple, inepte, tendre, vernacle ximple, múltiple, neutre, estimable, soluble, confortable, pulcre, magre, dolç, sec, vaga, doble, fúnebre, jove, idòlatra, abstracte, insigne, probable, rude, directe, corrupte, quàdruple, esquerre, improbe, terrestre, hipòcrita, nòmada, iconoclasta, univalve, idiota, homicida, celta, pulcre.

Model:

home pobre home } jove
dona pobra dona }

home net home } cèlebre
dona neta dona }

CARLES SALVADOR

Fàbrica Llunes i Cristals

J. Prat

Colón, 7 - Teléfono 17.280
València

Rios i Companyia, S. en C.

FABRICA DE FILATURES SACS I TRENES DE YUTE

Direcció telegràfica: RIOSOLMOS
Apartat de Correus núm. 27 TELEFON 13.030
Oficines: HERNAN CORTES, 4
VALENCIA

La Parisièn

Casa molt assortida en records de València i de la seua Patrona
Verge dels Desamparats
Articles de Toledo
Es recomana als forasters i turistes
Dins del passatge de Ripalda

CINEMA

Entre dos dijous

Les obres que he anat veient estos vuit dies darrers són totes de no massa importància. D'atendre només als films que representen una vàlua positiva, serien nombroses les setmanes que esta rúbica no apareixeria a les nostres pàgines. No ha d'extranyar, doncs, de que per tal que això no succedisca en registre sovintejant obres a les que solsment cap rastrejar alguna petita i humil bellesa.

Darrere de "Rapsòdia hongaresa" i de "Melodia del cor", "Danubi blau" marca encara una nova incidència poètica en el paisatge i en la música hongareses; però ara manca d'aquell delicat equilibri plàstic i anímic dels films de Hans Schwartz. Hi som davant una obra que no pretén altra cosa que donar-nos a conèixer algunes mostres de la música *tzigana* i bastix un canemàs anecdòtic per a sobre ell donar-nos més en relleu allò que li és proposat. La part cinemàtica resta casi bé reduïda a alguns primers plans bells, de Brigitte Helm. Tota la resta és música coneguda i deliciosa: la cançó de la guitarra, la rapsòdia núm. 2, de Liz, la vals del *Danubi blau*, amb una orquestra excessivament *expresiva* potser, però de qualitat.

★

"Tot o res" (Warner Brothers, First National Pictures), de Roy del Ruth, és un film vulgar. No reportaria ací esta nova història de boxa si no fóra perquè hi figuren dues actrius interessants: la ingénua renovada Marion Nixon, i Virginia Bruce, una rossa que sap des del primer moment no passar desapercibuda.

★

"La indomable" (W. B., F. N. P.) presenta una Bebe Daniels en decadència, junt a un nou actor, Warren Williams, tampoc una gran cosa. Tot i les morts que aconsegueixen, el film de Lloyd Bacon és una mena de vodevil que el públic segueix amb engrescament. Una obra que distreu i que s'oblida tot seguit.

★

"Les aventures de Sherlock Holmes" (Fox) són una ben pobreta cosa. William K. Howard, el seu director, no deu haver restat massa satisfet del resultat obtingut. Al apropar-se a la mitica figura de Conan Doyle l'ha fet malbé entre les seues mans. Potser que Clive Brook siga qui millor poguera donar vida al detectiu anglès. Mes, ¿per què enquistar-hi una vulgar història amorosa? ¿Per què acumular aventures i fer esdevindre visible la intriga de tota bona pel·lícula policíaca, obsesa i apassionant?

Heus ací un dels pitjors films del gènere policíaca que s'ha projectat enguany!

★

"Un home de món" (Paramount 1931) és un film mallograt, afeixugat per un diàleg excessiu i per una acció lentíssima, causada per l'excesiva artificialitat de l'anècdota, que obliga a substituir el xoc dramàtic de les passions inexistents, pels gests al *ralenti*; per tal de produir la sensació angu-

Clive Brook

niosa, que d'atra manera no es faria perceptible.

Richard Wallace ha dirigit en este film actors que ens han donat algunes interpretacions superbes. Així, William Powell, Wynne Gibson, Guy Kibbee; i a una certa distància, Carol Lombard encara. Però en "Un home de món" cap d'ells sap trobar un accent d'autenticitat; i el film esdevé un espectacle de interès migra-

"Doctor X" (W. B., F. N. P.), de Michael Curtiz, és una de les darreres onades d'aquell allau de films terrorífics que hem vingut soportant darrerament. No és que jo negue les possibilitats estètiques d'esta mena d'obres, però cal condemnar el sentit aberrant que les ha fetes populars.

A l'obra de que ara parle s'hi troba la mà intel·ligent d'un bon director. A més a més, s'ha tingut el bon gust d'evitar les escenes més afroses, i a la part de *terror* s'ha adjuntat un personatge còmic que obra sobre els nervis de l'espectador com un calmant. Sent encara com el nunci d'un desenllaç tot feliç.

Vol dir tot açò que el film es deixa vorre sense disgust i que dins de la relativitat de valors d'esta setmana de depressió, és allò millor que ha estat projectat.

No és ací el lloc més indicat per a parlar de "La vida d'un gran artista". Perquè és estrictament un documental sobre un humorista genial i delicat, que ve a fixar la seua art sobre el cel·luloide per a què pugam tots gaudir de l'emoció trasbalsadora del seu treball.

El germano-suís Grock, el pallaso milionari que segueix jugant el seu número, per pura necessitat de satisfer una vocació irresistible, és estimat pels públics de tota Europa. A la Península, fora de Barcelona, no es *sentix* el circ. Però ara també quan fa poques setmanes davallà Grock els Pirineus, en carn i osses, solsment Catalunya savé rendir-se-li. La Meseta no vullgué comprendre —no sap de tendreses— tota la vàlua plena de delicadesa i sentimentalisme d'este gran infant.

El film de Grock no és cinema exactament. Però jo el recomane als meus lectors com un dels espectacles més deliciosos que es pot fruit.

C.-J. DE B.

València, març 1933.

Actuació Valencianista

GRAN ACTE DE PROPAGANDA A BOCAIRENT

Organisat pel Centre Valencianista d'aquella localitat es celebrà l'acte d'afirmació valencianista, que resultà un gran èxit, puix el poble va respondre a la crida que dita entitat adreçà a totes les comarques del voltant, fent un alarde d'organissació.

Del Centre d'Actuació Valencianista de València ixqué una caravana d'automòbils amb senyeres valencianes i per tots els pobles del trajecte llançaren gran cantitat de fulles de propaganda valencianista.

A l'arribada a Bocairent foren rebuts per el president i socis del Centre Valencianista de la localitat, i seguidament presidits de la Banda de Música del poble s'organissà una gran manifestació que passant per els principals carrers es dirigí al Cine Ideal, on es celebrà el mitin.

Començà l'acte amb la interpretació de l'Himne a Bocairent, que fon executat per la Banda i un orfeó amb un acert extraordinari, que va fer que tots els que omplien el saló acabaren per corejar-lo. L'Himne de Bocairent és original de l'inspirat mestre de la Banda Musical d'aquell poble.

Obri la sessió el senyor En Joan Beneyto, president del Centre Valencianista. La presentació de l'orador va córrer a càrrec del senyor Vendrell, que amb paraula fàcil feu un elogi del senyor En Joaquim Reig, presentant-lo com el líder i orientador de la seua valencianista.

A l'alçar-su el senyor Reig a parlar fon llargament aplaudit.

Començà l'orador exposant el concepte del valencianisme, destacant eu seu contingut totalitari i assegurant que el nostre moviment no aspira a col·locar amics i perseguir enemics, sinó a instaurar unes normes polítiques renovadores.

Exposà un panorama detallat de l'economia valenciana, cridant l'atenció respecte a les seues característiques més interessants.

Digué que la nostra agricultura ha portat una marxa progressiva des de fa cinquanta anys en què els valencians comprenquen que solament a base de treball i activitat podrien incorporar-se a Europa.

Després de fer un estudi de la nostra producció agrícola, examina la crisi que ens amenaça, principalment en la producció taronjera i en l'arrocera, puix les limitacions posades per els mercats consumidores poden disminuir en més de trenta milions de pessetes els ingressos de la nostra Regió.

Examina l'aspecte industrial, fent una exposició detallada de cada una de les branques principals.

Es preguntà l'orador com era possible que pesant d'una manera tan despanyol, no influïrem per a res les orientacions polítiques del mateix, atribuint-ho a l'abandó en que hem deixat les qüestions espirituals.

"Sols els pobles —digué— que han aferrat la seua pròpia espiritualitat i cultura, la seua personalitat nacional han jugat un paper decisiu en el món."

Després d'exposar amb una dialèctica incontestable el dret dels pobles al seu propi parlar, i d'aduir al mite de l'idioma universal, cridà l'atenció de les dones que plaven una gran part del teatre, de l'important paper que havien d'omplir en el renaixement valencianista, ja que en les seues mans estava l'influir als seus fills per tal de que resten fidels a la nostra cultura i al nostre propi verb.

A l'acabar, així com en el curs de la seua disertació, l'entusiasme de l'auditori es va demostrar amb grans aplaudiments.

L'orfeó i la Banda de Música entonaren l'Himne Regional, que fon escoltat de peu per el nombrós públic que omplia el saló de gom a gom.

Més tard la Comissió organissadora invità als forans a visitar les fàbriques de teixits que tanta fama han donat a l'industrial poble de Bocairent.

El president del Centre oferí un esplèndid dinar, al que foren invitats tots els valencianistes residents a fora. Presidien la taula el senyor Reig, tenint a la seua dreta al senyor Beneyto i a l'esquerra al senyor En Joaquim Arací, president del Centre Valencianista d'Alcoi, del qual també assistiren variós socis.

Durant el dinar es canviaren impressions sobre la marxa del valencianisme; als oradors ferer ús de la paraula diversos oradors, entre ells el president del Centre d'Alcoi, que feu un discurs ple de valencia-

nia i adhesió a l'acte. Per últim s'alçà a parlar el senyor Reig i donà les gràcies a la senyora de Beneyto, que moments abans havia entrat en el saló, fent un elogi de l'ama de casa que sap complir en la seua obligació. Continué parlant sobre els aspectes del valencianisme i sobre la faena a fer per tots els valencians amants de la pàtria que volen una València gran amb cultura pròpia. El banquet acabà amb visques a Bocairent i a València lliures.

Felicitem, puix, als bocairentins per l'èxit de l'esmentat acte, tan perfectament organissat, així com també per les mostres d'exaltació valencianista que han donat, i fem vots per a que seguixquen en la tasca tan magna, segurs de que assoliran el triomf dels ideals de llibertat que tots desitgem.

Este acte ens demostra una vegada més la conveniència de realisar una activa propaganda per tots els indrets del nostre País, puix que en els pobles és a on es trova més pur el sentiment de valencianista i els desitjos de llibertat.

En la comarca de Bocairent és el dumenge una fita més per el redreçament de la Pàtria Valenciana.

★

ELS DIJOURS CLASSICS DE "LO RAT-PENAT"

El dia 23 es reprengueren els Dijours Clàssics d'esta entitat, amb assistència de l'Ajuntament en incorporació i de la reina dels darrers Jocs Florals, Josefina Lambies. Els llegiren poesies. El mantenedor d'aquella festa, senyor Monmeneu, pronuncià un discurs de salutació a la senyora Lambies. Finalment, el president de l'entitat, En Nicolau Primitiu, en un discurs que fon molt aplaudit tractà de la posició de la dona davant de moviment valencianista.

★

A. V. E.

Conferència d'En Joan Calot

L'Agrupació Valencianista Escolar inaugurà el cicle de conferències el dilluns passat, amb el discurs del senyor Calot, que disertà sobre el tema següent: "Victòria de València i del seu Estatut".

Començà recordant l'Història de València i s'extengué en consideracions sobre el moment actual de la cultura nostra, lamentant-se de que la nostra llengua no siga emprada per tots els valencians; continua dient que era precis i absolutament indispensable que els administradors de la justícia conegueren la llengua del País a on viuen, puix de lo contrari sempre es trobarem en el tranç vergonyós de que els magistrats no entenguen al pobre delinqüent que per a declarar un fet ho faça en valencià, única llengua amb la que es podrà expressar amb claredat i sense embuts.

Es declarà també partidari de l'autonomia integral i propugnà per què esta siga obra de tots els valencians; tot seguit feu constar que al parlar de València la considerava junt a Alacant i Castelló la unitat del País Valencià mig indestructible, i aprofità esta ocasió per a condemnar la funesta divisió provincial.

Exposà també l'abandó amb que els Governos centrals de Madrid han tingut a València, i donà dades molt interessants dels milions que aportem a l'Estat i els que són tornats.

La seua disertació, verdaderament plena de valencianista, acabà amb paràgrafs dedicats a la llengua valenciana, que la presentà com la més dolça de les llengües europees, i finalissà exculpant-se de la seua oratòria, dient que parlava de tot cor i per tant amb clara sinceritat.

Al final de la seua disertació, així com al començar, fon interromput amb grans aplaudiments.

L'acte es celebrà al saló de Consolat de Mar, instalat en l'edifici de la Llotja.

La propera conferència la donarà el líder valencianista senyor En Joaquim Reig.

Festival valencianista a Alcira

De gran per tots conceptes pot calificar-se l'èxit alcançat per la naixent Penya Cultural Valencianista d'Alcira, en la nit del 22 del corrent, amb motiu de la celebració al Teatre Cervantes, de la vetllada literària musical Anunciada.

Un ple dels de gala i una actuació felicíssima per part de quants elements prengueren part en la mateixa foren les més simpàtiques notes de l'èxit conseguit; però sobre tot destacà considerablement lo que pels jòvens organissadors es pretenia. Saturar d'ambient valencianista la vetllada, amb notes de color i entusiasme, i això fon conseguit amb creixences.

En el balcó del Teatre i sobre la coberta de l'apuntador en l'escaenari foren colocades dues Senyeres, respectivament, donant valor a l'acte.

Sobre les deu de la nit començà l'acte, eixecutant el quintet alcireny Sucre "L'entrà de la murta", sent molt aplaudit.

A continuació, el membre de la Penya, senyor Ibernou Yebes, pronuncià unes paraules de salutació dirigides al públic, expressant breument el significat i pretensió de la Penya Cultural Valencianista, que amb caràcter apolític s'ha constituït a Alcira, disposta a lluitar noble i desinteressadament per la consecució de les llibertats del País Valencià dins de la seua esfera i per la difusió i propaganda de l'ideal valencianista en quant fa referència a la seua cultura i formació espiritual. Acabà explicant el programa a desenvolupar en aquella nit, sent aplaudit calurosament.

Seguidament, per la companyia Haro-Revért-Fort es representà la comèdia en valencià "Visites a l'atre món", original de Rafel Gayano Lluch.

Al final de la representació d'esta obra, el quintet executà "Nit d'Albaes", i seguidament el jove poeta alcireny Bernat Fontana Martínez recità algunes poesies, oint molts aplaudiments.

Després fon representada per l'esmentada companyia "Temple de dona", i al final pel quintet s'interpretà l'Himne Valencià, que fon oit de peu, amb religiós silenci, sonant una grandiosa ovació a l'acabament. Fet de nou el silenci, el senyor Ibernou Yebes presentà al senyor Gayano Lluch, qui recità un "Cant Històric a Alcira".

Després es representà l'última de les obres anunciades, titulada "Hui s'acaba el cafeti", original també del mateix autor.

Com final de festa s'interpretà el diàleg "Pilar i Micalet".

La vetllada resultà molt agradable.

★

A. V. R.

En la Asambleia celebrada el dia 28 del corrent, va sér elegit per aclamació president de l'entitat el senyor Enric Navarro Borràs, i per majoria de vots, el següent Comitè Polític: Senyors Enric Bastià, Antoni Igual, Josep Cano, Joan Pasqual Leone i Godofred Hernández.

També s'acordà per majoria reafirmar-se en un sentit polític de ideologia més avançada que la expressada per atres grups valencianistes.

HOMENATGE

A CONSTANTÍ LLOMBART

El proper dumenge, 2 de abril, a les deu i mitja del matí, es reuniran a local de l'Agrupació Valencianista Republicana (Redenció, 8) els socis i simpatissants que van a posar unes flors a Constantí Lombart en el monument que existix emplacat als Vivers Municipals.

Donada la seua personalitat republicana i ser l'iniciador del moviment polític valencianista, es convidà a totes les entitats valencianistes i republicanes a la assistència de l'esmentat acte.

CASA CONDE Artículos de pell, borses per a senyores. La més barata i millor surtida per ser fàbrica pròpia

MAR, 3

MOBLES
Mas i Montesinos
MOBLES ESTIL
LAMPARES LUXE
DECORACIO ART
NICOLAU SALMERON, 3
(Front al Gran Teatre)
TELEFON 14743

Ferros, Acers, Vigues, Tubos, Màquines, Ferramentes i utilitatge
Construccions metàl·liques
Fill de MIQUEL MATEU
TELEFONS 13.000 I 13.009
APARTAT 36
Guillem de Castro, 5 al 11
VALENCIA

Felip Albiol
Sucesor: JOAN ABBIOL
▼
Accessoris per a màquines
Corretges : Lubrificants
Ferramentes
SERRA-CINTA «ELEFANTE»
bauia, 3 ♦ VALÈNCIA
TELEFON 10907

Lubrificants
— «Standard»
Auto-engràs
— «Ultra»
●
Importació directa
J. Porta Bernabé
Virués, 2 VALÈNCIA

Un manifest dels universitaris gallecs

Un grup d'estudiants gallecs acaben de publicar un interessant Manifest, del qual anem a extreure els fragments principals:

"Comenzaremos por manifestar que o noso disgusto do presente e a nosa arela de futuro remanescen da nosa condición galeguista. Razoar o noso galeguismo sería razoar a nosa existencia. E inda o GALEGOS sobra e podemos dicir: somos galeguistas porque *somos*. Xa que sendo, na nosa circunstancia, *HIC ET NUNC*, non nos cabe outra forma de ser que a afinca da coitura que o destiño nos concedeu vivir, plena e fecundamente en toda a súa amplitude desenrolada. Somos galeguistas porque é a única maneira de ser reflexivamente galegos; e pra un galego, ser irreflexivamente tal, xacer, como unha pedra, na coletividade galega, é unha forma de non ser.

"A estas consideracións de orde esencial que xustifican o noso galeguismo, únense o coñecemento e o estudo da persoalidade da nosa Terra. Na xeografía, na etnografía, na filoxía e na historia galegas acouga un espírito senlleiro que deseña o perfil dos nosos montes, que guían a man dos nosos artistas rústicos, que nuerte o miolo da nosa fala e dixire as pasadas da nosa vida. Unese tamén a triste experiencia do centralismo, que nos ten sin ferrocarris, sin portos; que nos impón unha servidumbre tributaria descoñecedora do noso réxime de propiedade campesiña; que nos fai sufrir a injusticia arancelaria que imposibilita o agromar da nosa verdadeira cultura.

"Esto último doinos, particularmente, como humildes cazadores que somos no couto cultural. Unha enxebre cultura galega, sobre ir directamente ao enriquecemento do noso espírito —qué fin máis outo pode arelar unha cultura?— faríanos xenerosos co mundo, ao que poderíamos presentar, surrintes e cordiás, o carizel da nosa aportación, na grande festa dos labregos do espírito.

"De aquí, xa unha conclusión. Queremos unha cultura galega. E queremos que a nosa Universidade sexa, ante todo, o foco de esa cultura.

"Galicia existe. E por existir, ten dereito a unha cultura propia. Pra tela, precisa un propio centro de cultura. Este ten que ser a nosa Universidade. Ate o de agora, a nosa cultura foise creando ao marxe da nosa Universidade, cando non contra ela. O vello coñecido da Universidade está en crisis. A nosa, debe galeguizarse. Brindámoslle a posibilidade de se non converter n-un museo paleontolóxico ou n-un bazar de eisóticas mercaderías.

"Aspiramos a crear unha vida universitaria auténticamente galega. Queremos que se estuden os problemas xerás tendo en contra que os que estudan son galegos. A nosa Universidade debe darlle ao país que científicamente representa, un espírito universitario; faguer investigadores é capacitarnos enteiramente pra o exercicio das nosas profesións. A nosa Universidade debe cumprir a outa misión de formar espiritualmente ao país galego.

"Como consecuencia, a nosa Universidade ha de ser unha Universidade moderna. En ideal remoto, as cátedras non se proveerían por oposición. A

mesma Universidade nomearía o seu profesorado, escolleíndoo entre os máis recoñecidos prestixios. A Universidade terá de ser autónoma e bastarse a si mesma. N-ela, todas as Facultades, todos os grados. Compensación efectiva do profesorado e os estudantes. Orientación ao práctico e seminarístico. Rixida moral académica. Poucas ceremonias. Nada de folgas por motivos políticos. Asociación escolar oficial única e obligatoria en cada Facultade, que envíe representantes as Xuntas da mesma. Federación Escolar Universitaria Oficial, que envíe os seus persoais as Xuntas de Goberno e de Claustro. Confederación Xeral Oficial de Estudantes Galegos, que abrangue aos escolares da Universidade, das Normás, dos Institutos, das Escolas Especiais. Este organismo escolar non estaría suxeto ao réxime común de Asociacións, e a súa creación e unicidade oficial non suporía a disolución das entidades escolares hoxe existentes. Estas poderían subsistir, sin carácter oficial e suxeitas a lei de Asociacións. Serían como partidos políticos, e a Federación Oficial como un Parlamento. Creemos que de este xeito acabarían as loitas violentas escolares, resolvéndose as discrepancias democráticamente. Os estudantes católicos non terían incoemente en ingresar n-unha entidade sin prexuícios (cuia actuación a informaría o criterio da maioría que lograra a súa dirección) e de fins puramente universitarios. En canto a F. U. E. galega, o curso pasado acordou solicitar do Ministerio a Asociación oficial escolar obrigatoria e única, que é o que agora postulamos nós. Esta entidade que propomos, non dependería de ningunha outra escolar.

"Somos tamén decididos partidarios da Residencia de Estudantes. Na nosa Universidade ideal é imprescindible. Deportes, os máis esportivos, os máis hixiénicos, os menos violentos. Sin que a cultura do corpo roube tempo a cultura do espírito. O insino, un dereito: non un privilexio. Facilitación aos probes do acceso a Universidade.

"Cátedras especiais pra os nosos problemas galegos, sin dúbida. Lóxicamente, máis necesario é a galegitude espírito que leva a facer en cada disciplina un ampli oco pra o que de noso contén a ciencia que se estuda. O outro, conseguido isto, viría por si só. Pero mentras non se consigue o espírito, a roita ten de ser inversa. No momento actual pedimos cátedras permanentes de estudos galegos: Xeografía, historia, etnografía, filoxía e literatura.

"Un punto esencial pra nós é a inmediata cooficialidade do galego co castelán nas aulas universitarias. O re peto a nosa lingua é unha elemental existencia de cortésia e civilización. Pol-o demáis, nós, pra sentir a continuidade de Galicia, no tempo e no espazo, necesitamos do idioma. A fala: eis a nosa capitá, eis o noso guieiro. Creendo n-unha cultura galega, temos que conceder ao problema da lingua a máisima importancia.

"A cooficialidade estaría ben regramentada con arreglo á unhas bases que apenas variarían das formuladas en 1931 pol-a Asociación Profesional de Alumnos de Derecho, aceptadas integramente pol-a F. U. E. o mesmo ano, e modificadas restréitivamente pra o noso punto de vista, o presente,

Fent CAMÍ

LA PLANETA DEL SENYOR LERROUX

En una de les seues "charlas" diarias amb els periodistes, el senyor Lerroux els ha contat certa profecía que li feren i en la qual es basa per a assegurar que governarà de maig a juny. Després —diu la profecía— es quedarà "lelo".

Com és de suposar, el senyor Lerroux pren la part que li convé i deixa l'altra, encara que puga ser la més certa.

LA PLUTJA ENEMIGA

El dumenge passat ploqué a Enguera durant l'acte pro-Estatut que celebrava la Ponència de la Diputació. I com és consegüent, alguns oradors digueren que el temps s'havia aliat amb els seus enemics i que no era gens estatutista.

Amb un pretexte o atre, tots els dumenges cal parlar d'enemics.

DIFERENCIA DE PROCEDIMENTS

La setmana passada reproduíem la nota que els partits de la Conjunció havien publicat als diaris, acceptant la invitació que els partits de Castelló feen als dos sectors que actuen a la nostra ciutat.

A pesar del temps transcorregut i de que es senyalava la data del dia 2 per a la reunió, els partits oficials no han dit res públicament.

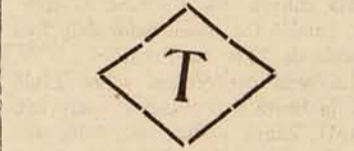
Esperem que encara voldran acusar als altres d'haver creat la desunió...

pol-a mesma entidade. Implantariase un réxime de amplia tolerancia e sólida garantia pra as duas lingoas. Haberia cátedras de cultura galega en galego i-en castelán, as segundas terian por ouxeto facilitar o coñecemento de Galicia aos forasteiros, e ostentarian carácter de cursos independentes. No resto das cátedras o profesor e o alumno terian dereitos a se espresar en calquera das duas falas. Igual liberdade existiría no seo das Asociacións oficiais de estudantes e nos organismos reitores da vida universitaria.

"Estes son, en síntesis, os nosos anxeios, pol-os que nos propomos traballar. Mais xulgamos, desde logo, que pra chegar ao consegüimento total dos nosos propósitos, Galicia ten de vivir orgaizada de xeito que se recoñeza a súa personalidade xurídica. N-unha Galicia abafada pol-o centralismo, a Universidade que soñamos non podería erguer o seu ideal perfil. Por elo, somos partidarios de que Galicia se acolla ao artigo 12 da Constitución da República. Non estamos conformes co réxime constitucional no que se refire ao insino; pero coídamos, sin embargo, que o noso programa inmediato é de feito realizable dentro do Estatuto votado pol-os Concellos galegos no salón de actos da Facultade de Meicina."

Camions

DIAMOND

Un chasis per cada ús
De una a dotze tonellades

Concessionaris exclusius per a les províncies de València, Castelló, Alacant, Múrcia, Albacete i Teruel

Autolocomoción
:: Casanova
Pau, núm. 25 - Telef. 11205
VALENCIA

Bombons, Caramel-los, Peladilles, Xocolates, Fruitas confitades, Codonyat Especialitat en Confits per a bodes i batejos

Fills de
Joan Bte. Monmeneu
Casa fundada en 1879 Teléfon 13891
Fábrica, oficinas i despatx:
C. de Merveire, 31-VALENCIA

Franco Tormo
Xapes
Asientos
Taulers de fusta
C. PICASENT, NÚM. 8
Teléfon 12.302
VALENCIA

Fabricació de taulers, xapes i seients en tota clase de fustes
Salvador Vilarrasa
Jesús, S. V. S.
Teléfon núm. 12.221
VALENCIA
Sucursal en Barcelona:
Marqués del Duero, 127
Teléfon núm. 34.359

LLEGINT PERIODICS

PER LA DIFUSIO DE LA NOSTRA LLENGUA

El senyor Josep Roig Branchadell resumix en un article aparegut a *El Pueblo* els mitjans que considera més convenients per a la difusió de la nostra llengua:

"Primer: Hay que crear el "Cançoner escolar". Que el niño valenciano aprenda a amar, leer y escribir su lengua materna por medio tan fácil y agradable.

"Segundo: Hay que crear la revista, el periódico jocoso cultamente popular que necesitan nuestras masas, para que se instruyan gramaticalmente sin sentirlo.

"Tercero: Hay que fomentar la radio-difusión de canciones valencianas a base de buenos cantantes, y sobre todo por la cooperación cautivadora de las masas corales.

"Cuarto: Tan pronto como pueda ser, los municipios capitalicios, las diputaciones deben sufragar la expedición de compañías de "teatre valencià" que actuen gratuitamente, a base de obritas preferentemente modernas por más inteligibles, en los pueblos donde se quiere que penetre el valenciano y que carecen o poco menos de teatros o de medios para atraer a las compañías de profesionales del teatro.

"Quinto: Hay que conseguir cuanto antes un verdadero teatro valenciano; teatro valenciano en el espíritu de innovación, en su tipismo sin falsificación... que atraiga a él a las gentes cultas."

EL PRIMITIU PROGRAMA FEIXISTA

La *Publicitat* exhuma el primitiu programa feixista, i recorda lo que han canviat Mussolini i els seus seguidors en catorce anys:

"A tot Itàlia s'ha commemorat el catorzé aniversari de la fundació dels Feixos, que tingué lloc a Milà, el dia 22 de març de 1919, en una modesta sala de la Via San Sepolcro.

"El cap dels reunits, Mussolini, havia elaborat un programa ultrademocràtic, que reproduí literalment traduït. Heus-el aci:

"1. Una Assemblea constituent nacional procedirà, en tant que secció italiana de l'Assemblea constituent internacional dels pobles, a una transformació radical de les bases polítiques i econòmiques de la vida de la comunitat.

"2. Proclamació de la República Italiana. Descentralització del Poder executiu: administració autònoma de les regions i dels Municipis, confiada a llurs òrgans legislatius respectius; sobirania del poble exercida pel sufragi universal de tots els ciutadans de tots dos sexes, conservant el poble la iniciativa del referèndum i del vet.

"3. Abolició del Senat. Abolició de la política. Magistratura elegida independentment del Poder executiu.

"4. Abolició de tots els títols de noblesa i de tots els ordes cavallerescos.

"5. Abolició del servei militar obligatori.

"6. Llibertat d'opinió i de consciència, de religió, d'associació, de premsa.

"7. Sistema d'educació en les escoles generals o professionals obertes a tothom.

"8. La més gran atenció serà dedicada a la higiene social.

"9. Supressió de les Societats anònimes industrials i financeres. Supressió de tota especulació bancària i bursàtil.

"10. Control i taxació de la riquesa privada. Confiscació dels béns improductius.

"11. Prohibició de treball per sota de l'edat de setze anys. Jornada de treball de vuit hores.

"12. Reorganització de la producció sobre base cooperativa i participació directa dels obrers en els beneficis.

"13. Abolició de la diplomàcia secreta.

"14. Una política internacional basada sobre la solidaritat dels pobles i sobre llur independència en el sentit d'una federació dels Estats."

LA UNIFICACIO ORTOGRAFICA

Jordi de Fenollar a *Las Provincias* dona compte de la publicació del *Vocabulari Ortogràfic Valencià*, en els següents termes: "Ja tenen els escriptors valencians les desitjades normes ortogràfiques, acceptades per la quasi totalitat de les entitats i conreadors de la nostra llengua. Bé podem dir que hem donat un pas de jagant. No és de creure que estes normes puguen tindre la vida pobra que obtingueren les anteriors, patrocinades per "Lo Rat-Penat".

L'entusiasta valencianista En Carles Salvador, que part tan intensa ha tingut en la confecció de les actuals normes, encara que des de fora de la ponència que les ha redactades, i que és hui un dels escriptors més coneixedors de la nostra llengua, ha publicat en els *Quaderns d'Orientació Valencianista* de l'editorial "L'Estel", un interessantíssim estudi que facilita la més completa comprensió de les normes acceptades, puix no sols inserta estes, sinó també un Vocabulari que pràcticament desvanix molts dubtes que han de assaltar a l'escriptor. Es tracta de un quadern de poques fulles, però que no té desperdici i que el deu tindre tot el que vullga escriure, en la llengua variàcula, que ha de ser tot bon valencià.

"En estes normes desapareix la gràfia "ch". Ha estat un bon acord, perquè encara que el "che" és una expressió que ha arribat fins a donar-nos la qualificació del "país del che", sense dubte per ser expressió corrent la de cridar-nos uns a altres amb un "che" més redó que una plaça de bous, havia introduït tals corrupcions en el llenguatge i li donava un caràcter de ruralisme de tan poc gust, que els autors de les normes han preferit llevar de rail eixa lletra del nostre abecedari.

"I no hem de finir estes línies sense donar l'enhorabona per haver conseguit la conformitat de totes les entitats culturals valencianistes, als amics Gómez Nadal, Sánchez Gozalbo, Revest, Huguet, Reig, Pizcueta i Carreres, amb les normes fetes. Castelló i València s'han donat en esta unificació ortogràfica l'abraç de germanor que correspon a sa història i als seus interessos comuns. Alacant, la germana petita en el cultiu de la nostra llengua, però amb fills també molt entusiastes per el seu renaixement literari, també ha firmat estes normes.

"Bé es pot dir que l'èxit més complet ha coronat l'obra."

EL CAMI, número solt, 15 cts.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Trimestre..... 2'25
Semestre..... 4'50
Any..... 9'00

Escriure a Grabador Esteve, 19, VALENCIA

EL TELÉFON
1 2 3 4 5
EL COMUNICARA AMB
SE NENT
que li resoldrà ràpidament tot assumpte relacionat amb l'Automobilisme. — Carnets de Xòfers, matrícules, patent nacional, etcétera, etcétera. — COLON, 58

Ferreteria
EL POAL
La més antiga i acreditada
Enric Izquierdo
Plaça Mercat, 27 - Tel. 12.237
C. Moll Na Rovella, 13 - Tel. 13.54

EL CAMÍ

Setmanari valencianista

Direcció i

Impremia: Gravador Esteve, 19

Teléfono 13958

15

ctms.

Pedagogia

LA REFORMA
UNIVERSITARIA

Encara es discutirà molt i segurament sofrirà modificacions el projecte de reforma de la ensenyança universitària que el Ministre d'Instrucció Pública ha presentat a estudi i aprovació de les Corts Constituents. Al voltant del projecte es desvetllen nobles i baixes ambicions que han de lluitar i contrapesar-se, fins que al menys s'equilibren com forces ponderades. El nostre anheli és que se situe el problema en el cim de la serenitat per a què surta l'obra més perfecta possible.

Lleugerament, perquè l'espai no dona per a més, i un estudi més ampli i minuciós escau millor en la revista i en el periòdic especialitzat, que en un setmanari polític, anirem analisant, en breus comentaris, el projecte de reforma de que es tracta.

Declararem, per endavant, que el projecte té contingut i orientació. S'adivina el bon desig d'acertar, i en el preàmbul batega el neguit de l'excés d'escolaritat que tracta de resoldre, amb proves selectives, en guany de la competència, però amb la quiebra dels que cobren l'afany únic d'obtenir un títol amb el mínim esforç per a col·locar-se.

Nosaltres, a l'examinar este projecte, no podem deixar de banda el pensament valencianista. Som fills d'un País irredent. La República ha possibilitat el seu ressorgir com a poble lliure i per tant a l'enjuiciar el projecte de reforma universitària no podem oblidar que la Universitat és una institució fonamental que hem de reivindicar per a la soberania del poble lliure, i, com a conseqüència, tota reforma que no estiga francament orientada cap a l'autonomia universitària, ens ha de semblar dolenta, encara que en altres ordens estiga curulla de promences.

Sobre tres punts es deuria bastir la reforma per a que esta fóra tot lo trascendent que cal esperar d'un nou règim:

- Polític.
- Tècnic.
- Funcional.

Polític: Facultat de governar-se i enllaç amb la Generalitat o Govern del País autònom.

Tècnic: Facultat de normar les disciplines i proves acadèmiques. Lliure iniciativa per a l'investigació.

Funcional: Facultat de formar el seu professorat, de reglar la seua hazienda, el seu patrimoni, d'atendre, en síntesi, al seu personal i al seu desenvolupament econòmic.

Este triangle és la base de la reforma universitària que nosaltres vol-

driem vore realitzada i en la que s'ha d'atendre principalment al caire polític del problema, perquè resolt este lo demés és accessori, en termes genèrics, perquè resta de la competència de la Universitat autònoma.

Universitats uniformes, amb tots els bons propòsits i sàbies orientacions, han de dur un viure lènguid, quan per a ser fructífer es precisa amb plena vigoria.

La relativa autonomia de les Facultats de Filosofia i Lletres de Madrid i Barcelona és un assaig que ha fet fortuna. No cap, puix, dubte de que este és el verdader camí.

INFORMACIONS

I. COMENTARIS

Coralment:

Amb la signatura del senyor F. Parra publica la revista d'El Micalet, la estimada societat coral, un article adreçat a EL CAMÍ, que agraim i remerciem.

Té molta raó el senyor Parra dolent-se —en resposta a la amistosa observació que ferem des d'este lloc, a propòsit del repartiment de premis— de que per no donar-se l'ensenyança deguda en l'escola primària no siga més corrent i correcte l'ús del valencià. A remeiar este mal se encaminen els afanys dels valencianistes, i tots els que senten l'amor a la Pàtria deuen fer-los costat.

Unificada l'ortografia i publicades les normes i el Vocabulari, ja no és tan difícil l'aprenentatge. Sols manca una mica de voluntat, i tots els que com el senyor Parra i les societats tan netament valencianes com "El Micalet" de veres anhelen el recobrament de les glòries perdudes, deuen estimular i propagar el conreu de la llengua, perquè tan sols amb un valencianisme integral retrobarem el camí de les grandeses.

*

Fill de Campanet, Mallorca, Llorenç Ribet, que estarà el nostre hoste estos dies, dú en la seua ànima tota la serenor mediterrània. Es el poeta mallorquí que, amb Joan Alcover i Costa i Llobera, més ha treballat l'idioma. Paraula fina, música excelsa, pensament subtil, això és el seu vers. A més, Mossèn Llorenç Ribet es destaca —sobre el tòpic— per la seua sòlida cultura. En València és conegut, perquè fon mantenedor dels Jocs Florals de "Lo Rat-Penat".

La seua conferència sobre Llull, que ja haurà pronunciat al sortir EL CAMÍ, haurà palesat una volta més el seu gran talent, la déu poètica que del cor li brolla i la seua enorme erudició.

P. ASINS

València abans que tot

El valencianisme està sofrint un canvi radicalíssim.

El fins ara somni romàntic ha finit, per a deixar pas a un sentiment més pràctic, a un ideal més útil, a un valencianisme més integral.

El romanticisme valencianista (com el catalanista, el galleguista o el basc) ha estat la primera pedra colocada als fonaments de la reconstitució del País Valencià. Ha preparat la terra incultivada, ha combatut i ha triomfat de les males herbes que assetjaven l'esperit nacionalista... Heus fins on ha arribat el valencianisme romàntic.

Amb el terreny més o menys ben preparat, és el valencianisme pràctic qui té de portar des de hui l'iniciativa de la lluita, qui té de combatre al centralisme, qui té de fer possible esta llibertat...

Les campanyes pro-Estatut valencià ja són el començament del valencianisme pràctic.

També és necessari preparar-se en la parla, en l'escriptura... ¿Com volem més llibertats, si la parla o idioma empleat no és el verdader? ¿L'exemple donat per EL CAMÍ tindrà imitadors? Abans de pensar en la llibertat cal preparar-se bé perquè el dia que arribe —gràcies a l'esforç de tots— pugua ser rebuda amb els honors que mereix... I saber fil per fil l'idioma que es parla, que s'escriu, que es llig, ja és un gran pas cap a l'ideal.

*

No puc manco que tornar a insistir recordant la crida generosa d'este setmanari.

¿Comprenderan els partits valencians que per damunt d'una acta de diputat o de regidor, de la disciplina de partit, de les enemistats o divergències polítiques, hi ha el suprem interès de València?

¿Quin profit portarà a València les campanyes pro-Estatut, si després els partits polítics, portats per interessos personals, es donen l'esquena, fent fracassar —com han fet retardar— la llibertat inyorada?

Celebrariem de tot cor que estos interrogants foren tancats amb una contestació plena de patriotisme.

Per arribar a la fita perseguida és necessària la convivència entre els partits valencianistes. En ells confiem. "Attendre et espérer."

JOAN ALAY SERRET

Amb motiu dels atacs que s'han adreçat al company Reig i a EL CAMÍ, hem rebut infinitat de cartes i telegrams dels nostres amics i subscriptors, expressant-nos la seua adhesió.

Els agraim a tots, des d'ací, les seues proves d'afecte.

Bilingüisme

Encara va eixint, de tard en tard, alguna que atra espurna referent al resultat de les Jornades Pedagògiques celebrades este darrer Nadal a Castelló. En un dels últims números d'este setmanari hem llegit un article signat per C. S., pel que per fi ens asabentem dels definitius i antipedagògics acords o conclusions acordades per l'anomenada Federació de Mestres de Llevant. Els components de l'esmentada Federació, amb la solució i caire donat a este viu problema, han posat per desgràcia a llum la seua manca de preparació i les seues idees arcaiques per un assumpte que ha arribat a ser a hores d'ara una de les més vives preocupacions dins de la moderna corrent de la Pedagogia.

Els mestres valencians tenim l'obligació ineludible —com a pedagogs que havíem de ser— de preocupar-nos d'este irrisoluble problema del bilingüisme. Es ja hora que ens traguem de damunt aquell és si no és quelcom d'apatia vers estes coses, i procurem posar-nos al corrent i preparar-nos per resoldre'l cercant i aconseguint a ser possible l'èxit, en este problema latent en les nostres escoles.

Veritablement, devem aprofitar la facilitat d'aprenentatge de l'infant per les llengües sempre superiors a la de l'adult, però fent-ho quan estiga aplegada la millorment possible la llengua vernacle en tots els seus aspectes. Ja Claparede ens diu: "La pedagogia tindrà que aprofitar més de lo que fa esta aptitud natural per l'adquisició del llenguatge que presenta el nen. En els primers anys sobre tot és quan deuriem ensenyar-se les llengües estrangeres."

Entrant en el camp d'investigació del bilingüisme, Saer, Smith i Huges ens oferixen uns estudis força interessants portats a fi a Anglaterra. Després de diferents investigacions, obtenen les següents conclusions: a) En el camp, els infants monogletes anglesos mostren una superioritat invariable i considerable sobre els nens bilingües de la mateixa regió. b) En les ciutats i regions industrials, esta superioritat no és invariable. c) Pareix deduir-se'n que en les condicions de hui un bilingüisme precoç perjudica al nen. I d) La instrucció de la segona llengua deu ser diferida fins als nou anys.

L'apartat d) va completament d'acord amb les conclusions aprovades en l'Escola d'Estiu de Barcelona (levant que l'edat era fins als vuit anys pedagògics, i amb les presentades en les darreres Jornades Pedagògiques celebrades a Castelló) per el company En Carles Salvador.

Suposant adaptada esta norma a les

escoles valencianes i per a l'introducció del castellà, creem es pot assolir un relatiu èxit, dedicant sessions completes de un a dos dies setmanals, emprant solament la llengua castellana en tots els aspectes.

Com és natural, lo que cal és que els mestres valencians, de primer antuvi, ens preocupem de posar-nos al corrent, per poder e-devindre en un conreu perfecte de la nostra llengua. Ara que per fi s'ha organitzat un curs d'ortografia valenciana, devem aprofitar-lo.

Ja és hora de que s'acabe l'analfabetisme dels nostres llauradors, causat per l'instrucció castellanizada. Recordem un cas repetit nombrosa i continuament en els nostres pobles i pel que ens podem donar compte de la seua evolució: a) Ingress del nen a l'escola. b) Se li fica al cap una cultura eminentment castellanizada. c) Cumplida l'edat, ix de dit centre tenint aprés quelcom de vocabulari castellà. d) Este vocabulari, al no emprar-lo després en la vida de relació, se li olvida paulatinament. e) Dins de pocs anys és casi per complet oblidat, i aquell nen esdevé un analfabet, per quan al mancar-li vocabulari castellà, i no habent-li ensenyat gens d'escriure en valencià, no pot fer ni tan sols una carta. Lo mateix que en l'escriptura passa en tots els afers escolars.

Açò és la veritable tragèdia que es repeteix continuament a les nostres escoles i que els mestres devem evitar. Per això devem preocupar-nos tant d'aprofitar les ensenyances del cursat començat d'ortografia valenciana. La nostra responsabilitat com a mestres així ho demana. El nostre amor per l'ensenyament a això ens obliga.

ANTONI PORCAR CANDEL

Josep Antoni Noguera, S. A.

FÀBRICA D'OLIS VEGETALS

ESPECIALITAT EN EL DE COCO,
SÈSAM, RICÍ I LLINOSFÀBRICA: Camí de Madrid
Teléfono 14.530Fàbrica d'Àcids i Superfosfats
GUANOS "LA NOGUERA"
Especialitat per a cada cultiu
PRIMERES MATERIES PER A ABONOS
FÀBRICA: Camí Fondo del GraóTeléfono 81.508
CONSIGNACIONES DE VALÈLS
AGENCIA DE DUANES

DESPATX: Gran Via, 12 - Teléfono 14.530

Apartat de Correus n.º 9
VALENCIA

Banc de València

Alfred Calderón, núm. 11 - VALENCIA CAPITAL: 50.000.000 de ptes.
Integrat per elements valenciansCAIXA D'ESTALVIS En llibretes al quatre per cent d'interés anyal amb
SERVICI DE GUARDIOLES

BANCA CANVI BOLSA